

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Diff. 1. De objecto materiali Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

& ista Consequentia est nulla, Logica, ita est Ars, ut simul sit scientia. Ergo & omnis Ars, potest esse scientia. Porro non convenit (ut dixi supra) aliis artibus procedere modo scientifico, & demonstrativo, quod quia competit Logicæ, hinc Logica ita est Ars, ut simul sit scientia.

INSTABIS. Bona est hæc consequentia. Petrus est homo rationalis. Ergo & omnis homo est rationalis. Ergo etiam bona est hæc consequentia. Logica, quæ est Ars, potest esse scientia. Ergo & reliquæ possunt esse scientiæ.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, & dico bonam esse consequentiam à particulari ad universale, quando prædicatum convenit subiecto reduplicativè accepto v.g. Bucephalus qua Bucephalus, est hinnibilis. Ergo & omnis equus est hinnibilis. Mala autem hæc consequentia. Pegasus currit. Ergo omnis equus currit, quia currere non competit subiecto reduplicativè accepto. Cum ergo Logicæ, quæ Ars est, non competat hoc prædicatum: Scientia, ideo quantumvis illa sit scientia, malè inferretur alias artes esse scientias.

OBJICITUR IV. Si Logica est Ars. Ergo & Physica & Metaphysica est Ars. Sequela probatur. Ideo Logica est Ars, quia efficit operationes rectas. Sed etiam Physica & Metaphysica efficit operationes rectas. Ergo &c.

RESPONDETUR. Negando Sequelam. Logica enim non ideo est Ars, quia operationes rectas efficit elicitive, sed quia efficit operationes rectas directive & regulative, quod nulli competit, præter Logicam.

INSTABIS. Ethica non est Ars. Ergo neque Logica.

RESPONDETUR. Negari posse quod in re, Ethica non sit Ars, inducit enim formam quandam bonitatis, in voluntatis actus, per sua dictamina.

OBJICITUR V. Si Logica esset Ars, deberet habere pro objecto ea quæ esse, & non esse possunt, & quorum principium in nobis est. Sed Logica non habet objectum tale, versatur enim circa universale, cuius principium non habetur in nobis.

RESPONDETUR. Logicam quæ scientia est, versari circa universale, secus quæ Ars.

DICENDUM EST II. *Dari suppositiones in quibus Logica non potest appellari facultas.*

PROBATUR. Conclusio, quia si per facultatem, intelligas potentiam naturalem dantem simpliciter posse, hoc sensu Logica artificialis, non est facultas. Ratio, quia Logica artificialis est solum facilitans, & solum præsupponens, non dans posse, si per facultatem, intelligas dispositionem indifferentem, ad bonum & malum, verum & falsum, hoc sensu Logica, non est facultas. Ratio, quia Logica est virtus intellectus, si virtus intellectus, debet esse dispositio perfecti ad optimum; si per facultatem, intelligas habi-

tum probabiliter non nisi circa utramque partem discursivum, hoc sensu Logica non est facultas; Ratio, quia artificium formæ non est probabile, sed demonstrativum & necessario concludens posito assensu præmissarum.

DICENDUM EST III. *Posse suo modo Logicam appellari facultatem.*

PROBATUR. Quia nomine facultatis venit etiam facilitatio potentiae ad actum perfectum, ut videre est in facultate Oratoria, Poetica &c. Jam autem faciliat Logica potentiam in definiendo, dividendo, &c.

QVÆSTIO II.

De Differentia Logicæ.

Differentia Logicæ petenda ex objecto, hoc autem aliud est Materiale, aliud Formale.

DIFFICULTAS I.

De Objecto materiali Logicæ.

Materia Physica habet rationem prioris respectu formarum materialium, quæ educuntur è potentia Materiæ, habet etiam rationem prioris respectu animæ rationalis, quia quamvis anima rationalis creetur, creatur tamen ad exigentiam dispositionum in Materia receptorum, ratione quarum exigentiarum Materia, etiam respectu animæ rationalis, habet rationem prioris. Ex hac proportionem objectum materiale, præ formali, habet rationem prioris. Hinc etiam de objecto materiali, præcedet tractatio, tractationem de objecto formali.

Punctum Difficultatis I.

An Operationibus Intellectus competat esse materiale Objectum Logicæ.

DICENDUM EST. Operationes intellectus esse objectum Logicæ, ita Schola Thomistica & Nominales cum illis Suar. disp. 19. Metaphysica.

PROBATUR I. Conclusio autoritate Aristotelis, qui Logicæ suæ partialis quam elaboravit, objectum, ponit operationem intellectus, hoc est argumentationem, totusque est de reliquo in præscribendis regulis definitionis, divisionis, adeoque dirigendis operationibus intellectus. &c. Idem sentit D. Th. I. postter. lect. 1. *Sicut ex hoc quod Ratio de actu manus ratiocinatur, adinventum est ars edificatoria vel fabrilis, per quam homo ordinatè & faciliter huius actus exercere potest. Eadem ratione Ars quædam necessaria est, quæ sit directiva ipsius actus rationis, per quam scilicet homo in ipso actu rationis ordinatè & faciliter & sine errore procedat, & hæc est Ars Logica, id est rationalis scientia, quæ non solum rationalis est, ex hoc quod*

est secundum rationem (quod est omnibus artibus commune) *sed etiam ex hoc, quod est circa ipsum actum rationis, sicut circa propriam materiam.*

PROBATUR II. In quod primò & per se inducitur ratio formalis principaliter & per se intenta à Logica, illud est objectum materiale Logicae, hoc enim venit nomine materialis, sed in operatione intellectus primò & per se inducitur ratio formalis, principaliter intenta à Logica, hoc est rectitudo operationum, de quo infra. Ergò

PROBATUR III. Si Objectum materiale Logicae non sunt operationes, vel sunt omnes bonae, & sic impossibile erit ponere Syllogismum non in forma, vel omnes malae, & sic non erit possibile ponere argumentum in forma, vel sunt interdum bonae, interdum malae. Ergò sequitur illas esse objectum materiale. Quod ipsum probatur. Operationes quae se habent per modum materiae physicae, sunt objectum alicujus scientiae, quae autem possunt habere nunc hanc formam bonae operationis, nunc hanc formam malae, habent se per modum materiae physicae. Ergò erunt objectum alicujus scientiae, non alius autem, quam Logicae. Cujus enim?

RESPONDEBIS I. Operationes considerari ab Animastica.

CONTRA EST. Tum quia concedo illas considerari ab Animastica, secundum quod sunt motus animae, sed non qua rectas vel non rectas. Tum quia Animastica est scientia speculativa, hic autem agitur de considerativo practico. Tum quia ex eo, quod considerentur ab Animastica, non rectè inferitur eas non considerari à Logica, cum materiale objectum, ad plures scientias referatur.

RESPONDEBIS II. Intellectus non est capax erroris positivi, sed solum negativus, quia tunc solum censetur intellectus positivè errare circa objectum, quando aliter illud concipit, quam illud sibi sit unitum. Errare autem negativè dicitur, quando intellectus non omnino pertingit ad medullam rei.

CONTRA EST. Quidquid sit an positivè errare possimus, cur ad hunc errorem negativum tollendum, non obijciuntur Operationes, ipsi Logicae, tanquam abolitivae illius erroris.

RESPONDEBIS III. Posito errore intellectus sufficit quod intellectus dirigat seipsum. Consequenter huic directioni tanquam materiale, non erit necesse obijci operationes intellectus.

CONTRA. Concedo sufficere intellectum ad posse simpliciter se dirigere, sed nego, quod sufficiat ad facile posse; & sicut sufficit intellectus ad simpliciter posse demonstrationum Metaphysicarum, & tamen ad facile posse earundem requiritur scientia Metaphysica, ita requiritur Logica ad facile posse dirigere Operationes.

OBJICITUR I. Operationes Logicae non

sunt objectum Logicae. Sed operationes intellectus sunt operationes Logicae. Ergò non sunt objectum Logicae. Major probatur. Illud quod non potest esse specificativum Logicae, non est objectum Logicae. Objectum enim specificativum debet esse. Sed operationes Logicae non sunt specificativum Logicae. Ergò non possunt esse objectum Logicae. Minor immediata probatur. Quod est specificativum Logicae debet esse, prius Logica, nam specificativum, est per modum causae formalis, causa autem est prior suo effectu cum tamen operationes Logicae non sint prius Logica, utpote effectus & productum à Logica. Quod autem operationes intellectus sint operationes Logicae exinde probatur. Quia simplex Apprehensio, Compositio & Divisio, Illatio item, sunt operationes intellectus, & tamen eadem sunt Operationes Logicae.

RESPONDETUR. Argumentum non petere conclusionem directè, cum procedat de specificativo scientiae, quod non competit per se loquendo & ordinariè materiali objecto. Ipse etiam medius terminus non concludit, quia licet operationes Logicae elicitive & in genere efficientis, sint posteriores Logica, praesuppositivè tamen & in genere causae finalis sunt priores Logica, imò contingit universaliter in omnibus habitibus practicis, ut ponant & efficiant suum objectum, adeoque ut in genere causae efficientis, sit objectum, posterius illis.

INSTABIS. Operationes artis non sunt objectum artis. Ergò nec operationes intellectus & Logicae, erunt objectum Logicae.

RESPONDETUR. Antecedens esse verum de artibus, quae mediis operationibus relinquunt post se opus, ut v.g. Sartoria vestem, in qua illa ultimo conquiescit, sed si sit ars non relinquens post se opus, ea habebit pro objecto operationes, ut ars saltandi operationes saltus. Idè; ex eo, quia cum non sint natae relinquere post se opus, poterunt tanquam in fine adeoq; tanquam in objecto quiescere in illis operationibus. Jam autem Logica non relinquit post se opus ullum.

OBJICITUR II. Materiale objectum Logicae sunt praecepta Logica. Ergò non operationes intellectus. Antecedens probatur. Instrumenta Logica debent esse objectum Logicae. Praecepta Logica sunt instrumentum Logicae. Ergò debent esse objectum Logicae. Major probatur. Artis instrumentaria objectum, debent esse instrumenta. Logica autem est ars instrumentaria.

RESPONDETUR. Id ad maximum procedere de arte per se instrumentaria, quod non competit Logicae, quia quamvis deessent aliae scientiae, posset adhuc esse Logica. Deinde etiam ars instrumentaria, debet habere pro objecto instrumenta quae facit, non per quae facit; jam autem praecepta sunt instrumenta, per quae operatur Logica, & sicut artis instrumentariae,

† *De*

quae

quæ sit procusiva malleorum, malleus cuden-
dus est objectum, non quo cudit, sed qui cudi-
tur, ita & in præfenti non id quo facit Logica,
erit objectum; Sed quod facit: præcepta autem
sunt id quo facit, seu dirigit operationes.

OBJICITUR III. Frænificatoriam objectum
v. g. est frænium, fræni autem objectum est e-
quus regendus, qui nullo modo spectat ad fræ-
nificatoriam, nisi remotè. Ergo & ipsæ operatio-
nes intellectus, non spectabunt ad Logicam,
nisi remotè, licet ipsa præcepta ordinentur ad
operationes.

RESPONDETUR. Cum Logica per se non
sit ars instrumentaria, non debet subesse omni-
bus proprietatibus artis instrumentariæ. Dein-
de artes instrumentariæ sunt quædam, quæ pro
ultimo fine habent nonnisi instrumenta, ut ad-
ducta frænificatoria & aliæ instrumentariæ sunt
quæ per se expetunt tanquam finem & bonum
suum, objecta ipsorum instrumentorum. Sic fa-
bri instrumenta sunt mallei, forcipes &c. quo-
rum instrumentorum objecta, sunt etiam alii
mallei, forcipes &c. Logica ergo ita habet pro
objecto instrumenta, hoc est præcepta, ut simul
etiam habeat pro objecto, & ipsum illud ad quod
tendunt illa instrumenta, hoc est operationes
intellectus. Tunc autem instrumentaria Ars
habet pro objecto objectum instrumenti, quan-
do ipsum illud objectum, est simile ipsi instru-
mento, potestque etiam in illo consequi finem,
quem intendit.

OBJICITUR IV. Objectum sensuum non
est sensatio sed sensibile, & auditus objectum
non est auditio sed sonus. Ergo & objectum
Logicæ non est operatio, sed operatum potius
aliquod.

RESPONDETUR. Hoc operatum esse ipsam
operationem, quo autem operatur esse præce-
pta, sicut quo auditur est auditio, sonus autem
est id, quod auditur. Deinde cum præter ope-
rationes nihil possit ostendi in Logica ad quod
attendat, non erit necesse recurrere ad opus ali-
quod in Logica; in auditione autem præter au-
ditionem ipsam, est ostendere sonum, seu quod
auditur. Denique disparitas est, quia objecta sen-
suum debent esse quid extrinsecum sensibus &
sensationibus, proindeque sensationes hoc obje-
ctum esse non possunt, non est autem necesse po-
nere objectum Logicæ aliquod extrinsecum.

OBJICITUR V. Operationes artis à nullo
alio fiunt quam ab arte, ut cantatio artificiosa
non fit nisi à Musica, & tamen operationes intel-
lectus, fiunt ab aliis scientiis v. g. Metaphysica.

RESPONDETUR. Operationes artis cum
suo formali spectatas, non fieri nisi ab arte, secus
si sint sine formali suo. Jam autem cum formali
Logicæ, qua tali, nulla scientia producit opera-
tiones intellectus, sed id spectat ad
Logicam.

Punctum Difficultatis 2.

*An prima operatio sit Objectum mate-
riale Logicæ.*

PRÆMITTO I. *Quid sit prima operatio*, quod
scilicet sit simplex apprehensio objecti.

PRÆMITTO II. Ex Arriaga hic disp. 2. num.
36. *Esse aliquas apprehensiones necessario rectas.*
Ratio, quia etiam sunt aliqua judicia omnino
& necessariorum recta, v. g. Judicium de notitia,
quam in me experior.

PRÆMITTO III. Ex Oviedo hic Controv.
2. num. 25. *duplices esse apprehensiones*, alias sim-
plices, alias compositas. Simples sunt, quæ
rem apprehendunt per modum unius, five in re
unum sit quale est, Ens ut sic, five sit per mo-
dum nonnisi unius, quale est rationale conti-
nens in se plures formalitates; Compositæ au-
tem apprehensiones sunt, quæ objectum instar
duorum apprehendunt, ut cum apprehenditur
animal rationale per modum condistinctorum,
etiam si hæc realiter identificata sint.

PRÆMITTO IV. *Veritatem esse conformitatem
cum objecto*, falsitatem verò esse diffinitatem
cum eodem, quæ conformitas si sit per modum
affirmationis aut negationis, erit veritas com-
plexa, si verò non sit per modum affirmationis
aut negationis, erit veritas incomplexa.

PRÆMITTO V. *Dari in prima apprehensione
veritatem incomplexam.* Ratio. Tum quia ita
Aristoteles lib. 3. de Anima, tex. 26. ubi expre-
ssè ait: *Intellectum, qui est intellectus ipsius Quid
est, seu essentia, verum esse & non aliquid de ali-
quo enuntiare.* Ergo habet veritatem prima ap-
prehensio, non complexam, quia hæc est secun-
dum affirmationem & negationem. Ergo in-
complexam. Tum quia non apparet ex quo fun-
damento connectantur tantum inter se confor-
mitas cum objecto & enuntiatio aut illatio. Er-
go poterit connecti etiam cum apprehensione.
Tum quia veritas est conformitas cognitionis
cum objecto. Sed potest esse conformitas co-
gnitionis cum objecto, sine omni affirmatione
& negatione. Ergo illo etiam in prima opera-
tione dabitur. Ex hoc explicabitur Aristoteles,
qui 9. Met. tex. ultimo videtur sentire, quod in
simplicibus non sit verum & falsum, intelligen-
dus enim est de vero vel falso complexo.

Dices cum Mauro, qu. 58. Veritas non est
quæcunque similitudo, sed similitudo perfecta,
per quam res dicitur esse sicuti est, simplex au-
tem apprehensio non dicit rem esse sicuti est,
quia cum nihil affirmet, nihil dicit.

RESPONDETUR. Neg. Major. Veritas e-
nim non definitur per perfectam conformita-
tem sed per conformitatem. Probaret etiam hoc
argumentum, quod nec in secunda operatione
sit veritas, quia rem ita se habere perfectius di-
cit

cit tertia operatio, quia nunquam negabiliter. Hinc sufficit similitudo perfecta, non per inclusionem similitudinis alicui alteri debitam, sed similitudinis, cui nihil desit debiti, ad talem modum similitudinis, hoc autem competet etiam primæ operationi.

RESPONDEBIS. Cum Vsqv. esse in prima operatione veritatem, ita sicut in Medicina sanitatem, causando illam: ita prima operatio causat veritatem assumpta ad rationem secundæ operationis.

CONTRA. Tum quia non est ratio, cur in se ipsa prima operatio non sit vera, tum quia illi etiam in se ipsa spectatæ competit conformitas cum objecto. Tum quia prima operatio non solum est similitudo intentionalis causaliter sed & formaliter. Ergo & conformis erit objecto non solum causaliter, sed & formaliter.

PRÆMITTO VI. *Non dari per se falsitatem in prima operatione.* Ratio ex 9. Metaphysicorum tex. 22. Quando intellectus apprehendit aliquod objectum vel apprehendit illud, quod apprehendit, vel non apprehendit, non potest dici quod non apprehendit, cum supponatur apprehendere. Ergo apprehendit illud. Ergo verè apprehendit, alias non illud apprehenderet quod apprehendit. Idem sic proponitur. Nulla prima apprehensio, potest esse difformis objecto apprehenso. Ergo nulla potest esse falsa. Antecedens probatur. Si aliqua apprehensio esset per se difformis objecto, & esset apprehensio objecti illius & non esset, esset ut supponitur, & non esset, quia hoc ipso non illud objectum apprehenderet, cui tu dicis illam difformari apprehensionem, sed apprehenderet objectum longè aliud.

PRÆMITTO VII. *Primam Operationem esse per accidens falsam.* Ratio, quia si comparatur illa apprehensio cum alio objecto condistincto ab illo, quod apprehendit, vel quod apprehendere deberet, erit illi difformis. Sic v. g. representatio assæ columbæ in esse volantis, est representatio vera assæ columbæ volantis, si tamen comparatur cum columba, quæ assa non volat, erit illi difformis. Jam autem comparatio operationis intellectus, ad objectum, circa quod illa non versatur, est comparatio per Accidens.

DICES I. Potest prima apprehensio representare rem non sicut est in se, videlicet representare aurum pro aurichalco. Ergo potest esse per se falsa.

RESPONDETUR. Potest prima apprehensio representare rem comparata ad objectum non apprehensum, non ita sicuti est. Concedo Antecedens, potest comparata ad objectum apprehensum. Nego Antecedens & Consequentiam. Vide præmissum 7.

DICES II. Si in prima operatione non esset per se falsitas. Ergo neque erit in secunda.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia difformitas, quæ deberet esse in prima operatione, quæ est apprehensio objecti, non debet comparari ad rem prout est à parte rei, sed ad rem, prout est quid apprehensum, apprehensio namque & apprehensum sunt correlativa, se necessario & non aliud quid respicientia, ad eum modum, quo ratio Patris, non aliud respicit quam rationem Filii. Quia autem difformitas, quæ deberet esse per se in prima operatione, quæ definitivè est apprehensio objecti, est impossibilis respectu apprehensi, necessario enim apprehensum apprehendit, impossibilis etiam erit illi operationi & falsitas. Jam autem difformitas secundæ operationis, non debet spectari, secundum ordinem apprehensionis ad apprehensum, sed secundum rem prout est à parte rei, hinc dicere solemus cum falsum aliquid asseritur, Tibi ita videtur, sed res aliter se habet. Et hoc deprecatur vel ipsa natura secundæ operationis, quæ est per modum compositionis vel divisionis rerum ipsarum prout sunt, non nostrarum apprehensionum, proceditque per modum iudicii, iudicium autem non debet esse ex apprehensione de re quam iudex habet, sed de re, prout de facto se habet. Ita debet etiam procedere ipsa secunda Operatio. Et quia potest esse difformis per se, rei, prout est à parte rei secunda operatio, idè potest esse, per se falsa, cum tamen non possit esse difformis apprehensio, apprehensio per se, licet possit esse difformis, comparatè ad aliud objectum, quæ comparatio est illi per Accidens.

DICES III. Potest esse veritas incomplexa per se in prima operatione. Ergo & falsitas, quia cui unam contrariorum competit, rectè potest competere & aliud.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia habetur unde desumatur veritas incomplexa primæ operationis: nempe ab ipsomet objecto, non secundum se spectato, sed prout representatur prima apprehensione apprehendendum, cui objecto sic spectato quia est conformis, representatio, hinc habetur fundamentum, unde inferatur: haberi veritatem incomplexam in prima apprehensione. Non potest enim ostendi, unde desumi possit falsitas primæ operationis: cum illa sic apprehendens prout objectum representatur, prima apprehensione apprehendendum, semper sit conformis objecto sic sumpto; & ita cum v. g. aurichalcum presentatur ut aurum, apprehenditurque ut aurum, hæc apprehensio, non erit falsa sed vera, quia conformis aurichalco, presentanti se ut aurum, cumque impossibile sit ut aurichalcum, quod se representat ut aurum apprehensioni, aliter apprehendatur quam ut aurum, quomodo enim aliter apprehenderetur, quam ut se apprehendendum presentat? hinc non est fundamentum ut aliquando difformis sit apprehensio objecto, prout apprehendendum representatur: si non est fundamentum

ut aliquando apprehensio difformis sit objecto, prout apprehendendum representatur, nec erit fundamentum ut aliquando apprehensio sit falsa, comparatè ad objectum, prout apprehendendum præsentatur.

DICES IV. Imago Cæsaris dicitur per se non vera, quando illa objectum difformiter repræsentat. Ergò idem dicendum de apprehensione, quæ est prima operatio.

RESPONDETUR. Etiam Imago Cæsaris comparata ad ideam quam habuit pictor, est vera, licet comparata ad ipsum Cæsarem sit difformis.

INSTABIS. Illa imago est representatio per se difformis Cæsari, Ergò per se est imago Cæsaris falsa.

RESPONDETUR. Quod per se etiam illa imago nihil aliud velit exprimere, nisi talem vultum, qualem illa repræsentat, sed per accidens dat occasionem cogitandi de Cæsare, exprimitque eum occasionaliter; sed Cæsari illam esse difformem per accidens est, eo ferè modo, quo imago alicujus alius, non dicitur imago falsa Cæsaris, quia Cæsari est difformis, cum illa imago, non sit ad hoc facta, ut Cæsarem repræsentaret. Casu etiam, quo intentio pictoris fuerit Cæsarem pingere, si imago ad illum non accedat, non debet dici per se falsa imago Cæsaris, nam sicut qui intendit ferire scopum, & ab eo aberrat, non dicitur scopum tetigisse falso, sed dicitur tetigisse aliquid vicinum scopo, ita & hic, si Philosophicè loqui velimus, non dicitur hæc Imago Cæsaris esse falsa. Imaginare in speculo repræsentari vultum Petri, similis Cæsari, imago illa in speculo resplendens, sicuti est per se imago Petri, ita est per se conformis Petro, quamvis sit per accidens imago Cæsaris, quod det occasionem cogitandi de Cæsare, estq; per accidens nonnisi falsa imago Cæsaris. Idem dic de apprehensione in prima Operatione.

DICES V. Visio potest esse falsa. Ergò & prima Operatio. Antecedens probatur. Quia fallitur oculus, dum videt colores in collo columbæ, qui nulli illic sunt.

RESPONDETUR. Veritatem non spectare ad sensus, sed hoc misso. Dici potest visionem illam esse posse falsam, si comparetur ad objectum, prout in se est, supponitur enim varietatem colorum esse illic ex sola refractione lucis, non esse tamen falsitatem, comparatè ab objectum, prout est representatum.

INSTABIS. Quare non potest dici, quòd etiam Judicium secundæ Operationi debitum, sit Judicium conforme objecto non nisi prout apprehenso, & non objecto prout est in se.

RESPONDETUR. Hujus rationem adlatam esse ad objectionem secundam, deposcitque hoc vel ipsa natura providens perfectiorem modum operationis, adeoque veritatis intimius attractivum, & ex præsupposita conformitate apprehen-

sionis ad representatum, procedens ad conformitatem cum objecto, per modum Judicii.

DICENDUM EST. *Primam operationem esse etiam objectum materiale Logice.*

PROBATUR I. Auctoritate S. Th. opusculo 9. in libro post Anal. lect. 1.

PROBATUR II. Etiam posito quod prima operatio non possit esse per se falsa, potest adhuc esse per se recta & procedere secundum regulas Logicæ. Ergò & esse objectum materiale ejusdem.

PROBATUR III. Quia quamvis non possit esse per se falsa prima operatio, comparata ad apprehensum, indiget tamen rectificari ut rectè procedat per ordinem ad ipsum objectum ut est in se, cum enim illa prima operatio debeat esse definitiva verè, & verè divisiva, verè debet esse conformis rebus. Ergò adhuc dabit in se locum directioni Logicæ.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR I. Quod non potest esse per se falsum, non potest per se dirigi. Prima operatio non potest esse per se falsa. Ergò non potest per se dirigi.

RESPONDETUR. Negando Majorem propter dicenda inferius, & quamvis non possit esse per se falsa, sufficit quod dirigatur ut possit esse per se conformis vel difformis præceptis Logicis intendentibus, non tantum ut apprehensio, sit conformis rei, prout repræsentata, sed etiam rei, prout est in se.

INSTABIS. Independentè ab omnibus præceptis Logicis definitio habet hoc quod sit bona.

RESPONDETUR. Independentè à præceptis Logicis absolutè, potest esse definitio bona, non tamen ut dictum supra cum facilitate potest esse bona, independentè à præceptis Logicis.

OBJICITUR II. Phantasia & sensus non indigent directione. Ergò neque prima operatio.

RESPONDETUR. Disparitatem esse quia nec apparent præcepta, quibus phantasia & sensus dirigantur, dantur autem præcepta Logica. Deinde, quia potentia determinata etiam ad modum operandi, non potest non uniformem habere semper operandi modum; jam autem intellectus circa primas apprehensiones, non habet eundem determinatum agendi modum, nunc enim definit, nunc dividit, potestque conformiter vel difformiter operari objecto ipsi, adeoque dat locum directioni.

OBJICITUR III. Dialectica nulla tradit præcepta ad apprehensiones simplices eliciendas.

RESPONDETUR. Cum Oviedo. Nulla dati præcepta ad simplices apprehensiones prout sunt nonnisi cognitio, licet dentur regulæ ad easdem, prout sunt definitivæ, divisivæ, universalis conceptivæ &c.

IN-

INSTABIS. Corrigere apprehensiones pertinet ad alias scientias.

RESPONDETUR. Sicut ipsa definitio & divisio qua talis, non spectat ad alias scientias, ita nec correctio talium apprehensionum.

Punctum Difficultatis 3.

An secunda Operatio & non solus Syllogismus sit materiale Logicæ.

DICENDUM EST. Etiam secundam Operationem, & non solum Syllogismum, esse objectum materiale Logicæ.

PROBATUR I. Quia etiam secunda operatio potest bene vel male fieri, sitque tam variè. Ergo est capax directionis.

PROBATUR II. Si secunda operatio non esset objectum Logicæ, remanente secundâ operatione & impossibili tercia operatione syllogistica, non esset possibilis Logica saltem partialis, nam est nexus essentialis, scientiæ, ad objectum. Hinc manere scientiam sine objecto, esset manere essentiam sine essentiali, sed manente secunda operatione & impossibili syllogistica, maneret adhuc partialis Logica, quia adhuc maneret regulæ rectificativæ Æquipollentiarum, adeoque possent esse æquipollentes regulæ, item de Oppositione, Conversione &c. Ergo

RESPONDEBIS I. Actus illos seu præcepta, quæ informarent intellectum, de Æquipollentia, Conversione, Oppositione propositionum, & operationes secundum illas factas, non fore actus Logicæ.

CONTRA. Quia actus, qui essent circa elementa, secundum quod sunt corpora naturalia, impossibili etiam reddito misto, adhuc essent Actus Physicæ, reperiret enim adhuc in illis Physica, suam scibilitatem, cur non enim? Ergo etiam Definitiones & Divisiones in dicto casu, essent actus Logicæ. Tum quia nec Physica nec Metaphysica tunc practicè diceret, quomodo illi actus essent faciendi. Ergo diceret Logica. Ergo adhuc illi actus forent Logicæ. Tum quia nulla esset disparitas inter præsentem Æquipollentiam & illam quæ nunc fieret. Ergo utraq; spectaret ad Logicam.

RESPONDEBIS II. Cum Conimbricensis. Logicam quæ modo est, esse inventam ad id emandandum, quo deficiamus ab Angelis, deficiamus autem ab Angelis in hoc, quia ex uno inferimus aliud, cum illi omnia simul cognoscant, cum ergo Enunciatio non syllogisaret, nec eam dirigere, nata erit Logica.

CONTRA. Quia deficiamus ab Angelis etiam in hoc, quod malas contradictorias formemus, quod ad secundam spectat Operationem. Ergo etiam in hoc corrigi debemus,

RESPONDEBIS III. Mansuram illam Logicam in dicta suppositione, non ejusdem speciei, quæ modo est.

CONTRA. Quia si hoc sensu non manebit Logica ejusdem speciei, hoc est, quia non habebit eandem totalitatem, vera est responsio, sed non est contra nos. Si autem hoc sensu non erit ejusdem speciei, quia nihil manebit de formali intento Logicæ, hoc ipsum probandum fuit; & si, ut dictum supra non posset disparitas tunc in æquipollentis assignari, siquidem illi actus iisdem præceptis inniterentur, consequenter nec esset ulla specifica diversitas.

PROBATUR III. Tum quia independentè à tercia operatione, secunda Operatio est Operatio intellectus. Ergo independentè ab illa, erit etiam materiale Logicæ. Tum quia non est ulla specialis operatio voluntatis, quæ sit materiale Ethicæ, exclusis reliquis. Ergo nec excludi debet ab objecto materiali Logicæ secunda operatio. Tum quia ponamus Deum nolle concurrere ad ullum actum tercia operationis vel producere creaturam non potentem argumentari, potentem tamen affirmare & negare, æquipollentias & conversiones facere &c. Tunc quæro, vel poterit homo elicere actus malos Conversionis vel Oppositionis Propositionum vel non poterit? si non poterit, cur non? cum possit cum tali defectibilitate, stare suppositio allata, si poterit etiam malos elicere. Ergo dabitur Locus directioni secundæ Operationis. Ergo illa est objectum materiale Logicæ.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis 1. priorum cap. 1. ubi dicit investigandum esse. Quid & cuius sit consideratio, responderetque quod sit consideratio Demonstrationis, & postea inquit, quid est propositio & quid Terminus.

RESPONDETUR. Hoc ipso, quia saltem posterius Propositio & Terminus ab Aristotele considerantur in Logica, ostenditur illa esse materiale Logicæ. Syllogismusque est objectum Logicæ, in quantum perfectæ & illustratæ ab Aristotele, non autem Logicæ simpliciter. Est autem Logicæ, ab Aristotele illustratæ, solus Syllogismus objectum, quia artificium syllogisandi, primus ille enucleavit. Jam enim definitionem perfecerat Socrates. Divisionem Plato, restabat illi, perficiendus Syllogismus.

OBJICITUR II. Secunda operatio non facit formaliter scire, sed id competit non nisi tercia operationi. Ergo secunda operatio, non potest esse materiale Logicæ.

RESPONDETUR. Secundam operationem sicut & primam, non facere formaliter scire per discursum, & modo maxime hominibus proprio, facere tamen formaliter scire sine discursu, & modo non obvio hominibus nec proprio. Est enim quidam modus cognoscendi merè & obviè humanus, qui in duobus consistit, primò in

usu phantasmatum materialium, eo quod nostræ scientiæ dependeat à sensibus. II. In modo rerum cognoscendarum, qui est ex uno noto, devenire in cognitionem ignoti, & hæc cognitio vocatur discursus. Alter verò cognoscendi modus, est quædam imitatio modi cuiusdam Divini & Angelici cognoscendi, qui modus cognoscendi in hoc est dissimilis Angelico, quia dependet à phantasmatibus materialibus & sensibus, in hoc autem est similis, quia sicut uno actu & intuitu plura noscunt, ita & nos unico actu indivisibili, plura etiam interdum cognoscimus, idq; conformiter ad objectum, & sine ullo discursu & illationibus formalibus, quas etiam non faciunt Angeli, & hoc maxime apparet in definitione, quæ licet in ante prærequirat ordinariæ cognitionem v. g. animalis & rationalis, in ipso tamen actu definiendi utrumque hoc uno intuitu cognoscit. Nec officit, quod non discurrat, quia & DEUS Angelique non discurrunt, & tamen salvatur in illis ratio scientiæ, ipsaq; propositiones possunt esse certæ & evidentes, unde propositionibus tribuitur, quod sint æternæ veritates, adeoque scientifiæ, licet usus communis, nomen scientiæ potissimum discursui applicet, tanquam magis obvio modo. Definitiones enim v. g. non sunt obviæ, & paucissimæ habentur. Ex quo deduces licet secunda operatio non faciat formaliter scire discursive & modo hominibus proprio antonomasticon, facit tamen formaliter scire, modo ut ita dicam Angelico & divino.

INSTABIS I. Propositio non est Ratiocinium, quantumvis sit certa & evidens, neque est cognitio per causam. Ergo secunda operatio non facit formaliter scire.

RESPONDETUR. Negando solum Ratiocinium facere scire. Debetque scientia esse per causam, ea, quæ est magis obvia in humanis, sed non scientia absolute.

INSTABIS II. Per secundam operationem tanquam per instrumentum sciendi, non deveniunt scientiæ ad cognitionem conclusionum de suis objectis.

RESPONDETUR. Tam per definitiones in suis materiis, quam per enunciationes, consequi finem suum scientias; nec est necesse omnem modum scientiæ deservire ad cognitionem conclusionum, cum non sola cognitio conclusionum sit modus sciendi. Et si istud deservire conclusionibus, sit unice ad scientiam necessarium, sufficiet deservire aptitudinale & in potentia, licet non deserviat actu, quod deservire aptitudinale, competit enuntiationi comparatè ad syllogismum.

INSTABIS III. Nec divisio & enuntiatio divisiva, facit formaliter scire, habet enim se per modum interrogationis nihil determinatè adstruentis, nihil autem determinatè adstruere, est utique nescire, perinde, ut nescitur, qualis est hic vel ille, dum dicitur est aut ruber aut niger.

RESPONDETUR. Falsum esse quod nihil determinati adstruat divisio aut enuntiatio divisiva, quia si conclusio per discursum illata, quæ infert animal aut esse rationale aut irrationale, facit rem determinatè scire, etiam divisio id habebit. Determinatione illa non orta quidem quasi unum non plura notificentur, sed ex eo, quod de illis pluribus determinatè notitia certa & evidens habeatur, qualis determinatio non habetur, dum nescio an Petrus sit ruber, cum possit esse albus, determinatè autem scitur animal esse aut rationale aut irrationale.

Quamquam formaliter scire, in quo se fundat medius terminus, non est formale, Logicæ, cum id potius spectet ad scientiam in communi.

OBJICITUR III. Ita se habet argumentatio in Logica, sicut Oratio in Rhetorica, sed objectum attributionis Rhetoricæ est Oratio. Ergo & hic argumentatio. Secunda autem operatio non est argumentatio.

RESPONDETUR. Etiam Orationem in Rhetorica sumptam pro illo opere Rhetorica, quod constat Exordio, Confirmatione &c. non esse objectum attributionis, sed potius Orationem sumptam, pro quacunque locutione copiosa & ornata, ex quo sequetur operationem intellectus non tantum sumptam pro tertia operatione, sed & alias esse objectum Logicæ.

Punctum Difficultatis 4.

An tertia Operatio, & non sola demonstratio sit Objectum materiale Logicæ.

DICENDUM EST. *Materiale Objectum Logicæ esse, tertiam etiam Operationem, & non solum demonstrationem.*

PROBATUR. Conclusio lisdem argumentis, quibus & superior.

CONFIRMATUR. Conclusio ex Oviedo. Objectum attributionis debet esse tale, ad quod omnia in scientia revocentur. In Logica, non omnia revocantur ad demonstrationem. Ergo non est Objectum attributionis. Minorem probat. De syllogismo probabili agit Logica, qui non revocatur ad Demonstrationem, neque enim syllogismus probabilis est pars Demonstrationis, neque præsupponitur ad Demonstrationem, imò est species essentialiter opposita & dividens syllogismum in communi. Partes autem essentialiter oppositæ, non ordinantur ad se.

RESPONDEBIS. Syllogismum probabilem non ordinari ad Demonstrationem, cognitionem tamen syllogismi probabilis ordinari ad cognitionem demonstrationis. Cognitionem enim contrarii ducit ad cognitionem alterius.

CONTRA EST. Ergo etiam & cognitio demonstrationis referretur ad cognitionem Syllogismi

gismi probabilis, quia æquè demonstratio est opposita syllogismo probabili, atque illa demonstrationi. Consequenter non sola demonstratio, sed & syllogismus probabilis, erit Objectum Logicæ. Deinde ex vi hujus responsionis innuitur, quod cognitio Demonstrationis, sit potius objectum Attributionis, ad quam ipsa cognitio syllogismi probabilis referatur. Denique si cognitio syllogismi probabilis referretur ad Demonstrationem, vel referretur ratione dispositionis terminorum, quam habet probabilis syllogismus; vel ratione materiæ. Non ratione dispositionis terminorum, quia hæc utrobique scientifica & demonstrativa est: non ratione cognitionis materiæ, quia hoc ipso non referretur cognitio Syllogismi probabilis ad cognitionem Demonstrationis, cognitio enim materiæ syllogismi probabilis, non est cognitio syllogismi probabilis. Addo (quod in hac Materia fundamentum repeti debet) quamvis concederetur posse revocari syllogismum probabilem ad Demonstrationem, quia tamen independentem ab hac revocabilitate potest informari syllogismus probabilis formali Logicæ, fiet ut syllogismus probabilis sit per se considerabilis in Logica.

RESPONDEBIS II. Non ordinari cognitionem Demonstrationis ad cognitionem probabilis syllogismi, quia Demonstratio est quid principalius.

CONTRA EST. Ex eodem Oviedo. Tum cognitio speciei imperfectioris v.g. muscæ non ordinatur ad cognitionem speciei perfectioris, hoc est hominis. Ergo & in presenti idem dicendum. Tum quia æquè conducit cognitio syllogismi probabilis, ad cognitionem demonstrationis, quam cognitio demonstrationis, ad cognitionem syllogismi probabilis, cum sit cognitio objecti, quod est commune, & demonstrationi, & topico syllogismo, nempe Artificium Logicum, seu bonitas consequentiæ. Ergo quamvis Demonstratio sit quid nobilior, cognitio tamen illius nobilioris, in hac consideratione, non excedet cognitionem illius ignobilioris. Tum quia syllogismus probabilis, comparatus ad demonstrationem non habet se ita, sicut Ens rationis comparatum ad Ens, aut sicut oppositum comparatum ad objectum attributionis in quibuscunque scientiis. Ens enim rationis vel non Ens, non est verè Ens, syllogismus autem probabilis, est verè syllogismus, sed habent se isti duo syllogismi, ita sicut calor & frigus, quæ quantumvis sint opposita, quia tamen utrumque est qualitas, ideo utrumque per se consideratur à Physica. Ergo etiam & syllogismus topicus, per se considerabitur à Logica.

Cæterum si nomine objecti attributionis veniat, ut apud aliquos venire solet principalis species objecti, & nobilissima. Hoc sensu demonstratio esset objectum attributionis, sed non debet eo sensu accipi à objectum attributionis.

OBJICITUR I. Sola demonstratio est finis ultimus Logicæ. Ergo & sola objectum. Antecedens probatur. Illud est finis ultimus Logicæ, in quo continetur adæquata perfectio intellectus, sola autem demonstratio supponit, aut includit, omnes tres operationes.

RESPONDETUR. Negando illas supponi aut includi in sola demonstratione, cum hoc competat etiam syllogismo cuilibet. Deinde tam in syllogismo quam in demonstratione includuntur omnes tres Operationes sub aliqua sciibilitate, sed non sub omni, possunt enim considerari tanquam tota quædam; sicut in Physica considerantur elementa, non tantum tanquam partes misti.

INSTABIS. I. Per solam demonstrationem exhauritur cognoscibilitas objecti, quod ipsum probatur. Quia per illam solam cognoscimus partes, essentiam, passionem, effectum objecti. Ergo sola demonstratio est finis ultimus Logicæ.

RESPONDETUR. Negando Antecedens cum sua probatione. Et quamvis concedam per demonstrationem potissime & principaliter exhauriri cognoscibilitatem objecti, dico tamen etiam per definitionem qua totum quoddam est artificiale, exhauriri sciibilitatem definibilitatis objecti.

INSTABIS. II. Exercitium intellectuale ultimæ differentie hominis, est ultima perfectio intellectus humani, sola demonstratio est hoc exercitium. Ergo & sola est ultima perfectio intellectus humani. Sed perfectio ultima intellectus humani est objectum Logicæ. Ergo & demonstratio.

RESPONDETUR. Quod ad maximum exercitium adæquatum intellectualem, sit ultima perfectio, non autem inadæquatum, quale est demonstratio. Dixi etiam supra, quod quædam sit in nobis participatio modi cognoscendi Angelici, quæ elucet in definitione, quæ indubiè non est demonstratio, & tamen in suo genere, ultima perfectio.

INSTABIS III. Si non ponatur demonstratio, non quiescit intellectus, sed nititur ad illam habendam. Ergo illa sola complet perfectiorem intellectus humani.

RESPONDETUR. Etiam, si non ponatur definitio, non quiescit intellectus, sed nititur ad illam habendam. Hinc falsa est hæc Major. Omne illud & solum, quo non posito non quietatur intellectus, sed nititur ad illud habendum, est ultima perfectio intellectus humani.

OBJICITUR II. Definitio & Divisio natura sua sunt partes demonstrationis. Ergo in ordine ad illam considerantur. Cognitio enim partis, refertur ad cognitionem totius, jam autem definitioni, non accidit esse partem demonstrationis.

RESPONDETUR. Cognitionem partis ordinari ad cognitionem totius, ita tamen ut sub diversa considerabilitate possit illa pars, habere rationem

rationem totius, adeoque habere rationem considerabilitatis, non tantum per modum partis. Nego autem quod definitioni non competat ratio considerabilis à Logica, in quantum totum quoddam est, rei naturam explicans, independenter ab hoc, quod ingrediatur demonstrationem.

INSTABIS. Definitio natura sua est illativa conclusionis demonstrativa, est enim illativa cognitionis de proprietate illius naturæ, cuius est definitio.

RESPONDETUR. Non sub omni considerabilitate, definitionem esse illativam conclusionis, sed nonnisi sub aliqua.

OBJICITUR III. Habitus instrumentarii objectum est illud, quo habitus principales, quales sunt, Physica & Metaphysica finem suum consequuntur. Atqui hi habitus per solam demonstrationem finem suum consequuntur. Ergo hæc sola est objectum.

RESPONDETUR. Negando, quod Logica rigorose sit habitus instrumentarius. Negando item quod Metaphysica non habeat pro fine etiam cognitionem, quæ in suo genere est perfecta cognitio, qualis est cognitio definitiva.

Punctum Difficultatis 5.

Colligitur Objectum materiale Logicæ, ubi & de Conceptibus objectivis.

COLLIGES. Ex hæcenus allatis omnes tres Operationes esse objectum materiale Logicæ. Præter jam soluta opponuntur adhuc quædam.

DICES. I. Cum præ Adriano Picarski, Nomina ista numeralia, prima, secunda, & tertia Operatio, non exprimunt id, quod est in re hæc, aut illa in specie Operatio intellectus, sed solum ordinem unius ad aliam; & sicut non rectè assignaretur in Physicis Objectum, Materia prima & secunda, esse enim primam, aut esse secundam, non exprimit rationem corporis ut sic. Ergo neque bene tres operationes assignantur Objectum Logicæ.

RESPONDETUR. An aliqua nomina rem aliquam exprimant vel non exprimant, pensandum est ex acceptance humana. Cum enim voces sint signa ad placitum, si placitum accesserit has vel illas res, his vel illis nominibus designare, hoc ipso designant bene. Tres ergo dictæ Operationes, si sumantur secundum id, quod dicunt etiam implicite, & secundum acceptance uſu jam tritam, bene exprimunt id quod est in re, hoc est, actus simpliciter apprehendendi, qui pertinent ad primam operationem, actus enuntiandi, qui ad secundam operationem, & actus inferendi, quod officium tertiæ operationis, licet explicite non importent id illa nomina numeralia. Porro objectum Physicæ, nomine

materiæ primæ & secundæ, non rectè exprimeretur, quia quamvis non sit corpus nisi Materia prima & secunda, usus tamen communis & acceptio ad significandam rem corporis, non determinavit voces illas, primam & secundam materiam. Illustratur hoc Instantia. Forma baptismi est. Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, & tamen hæc forma: Ego te baptizo in nomine DEI, invalida est. Quia licet in re DEUS, sit Pater, Filius & Spiritus Sanctus, usus tamen communis pro distincta omnium personarum compellatione, nomen hoc DEUS non acceptavit. Ita & hic usus, non acceptavit nomen materiæ primæ & secundæ, ad significandum corpus, acceptavit autem nomen trium operationum, ad rem apprehendendi, enuntiandi, inferendi significandam. Jam verò acceptasse usum communem nomen hoc trium operationum, ad rem operationum significandam, vel inde colligitur, quia si quæretur ex oppositis independenter à disputatione, an teneant pro objecto tres operationes intellectus: non sunt quæsituri, quid significant tres operationes, sed tantum sunt dicturi non tenemus.

DICES II. Cum eodem non constat inter Animasticos, an tantum tres sint operationes intellectus. Ergo falsò supponitur tres operationes esse objectum Logicæ.

RESPONDETUR. A Classicis tres tantum teneri, conclusioque procedit ex suppositione, quod non nisi tres sint.

INSTAT. Datur in quolibet syllogismo iudicium de bonitate consequentiæ, quod sit specie diversum à iudicio purè enuntiativo & purè illativo. Ergo dantur plures operationes quam tres.

RESPONDETUR. Etiam si illud iudicium foret specie distinctum à purè enuntiativo, nego quod revocari non possit ad iudicium illativum, ut sicut iudicium negativum, specie differt à iudicio affirmativo, & tamen utrumque continetur sub specie iudicii. Ita & illud iudicium de bonitate consequentiæ, revocabitur ad iudicium illativum ut sic. Parum etiam referret, si velles ita circumscriptum iudicium revocatum ad iudicium enuntiativum, si teneas illo iudicio nihil inferri.

DICES III. Cum eodem possibilis est intellectus, qui solis prima & secunda operatione polleat, non indigens unum inferre ex alio, componendo tamen ac dividendo iudicaret, contra quam de facto fiat in Angelico intellectu. Ergo immerito assignantur pro objecto tres operationes.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Logica enim inventa est, ut perficiat intellectum humanum hunc qui est, qui autem est, habet tres operationes intellectus, & respectu illius possibilis intellectus, Logica nonnisi inadaquatam objectum haberet.

DICES

DICES IV. Cum eodem etiam volitio potest dici operatio intellectus, quia ex probabili sententia, docetur, efficienter causari ab intellectione volitionem. Ergo operatio intellectus, est nomen ambiguum.

RESPONDETUR. Non esse hoc nomen ambiguum spectata acceptione communi, quæ significationem Ly: operationi intellectus, applicuit ad significandos actus non nisi intellectus, quamvis posset hoc nomen esse ambiguum non spectata acceptione communi.

DICES V. Cum eodem si objectum materiale Logicæ essent operationes, haberent se per modum specierum objecti. Sic se non habent, quia species objecti, debent esse oppositæ, ut rationalitas brutalitati, prima autem operatio includitur in secunda, secunda in tertia: Opposita autem se non includunt.

RESPONDETUR. Sufficere ut species objecti opponantur sibi formaliter, secundum quod tota quædam sunt, quamvis in quantum partes diverso respectu sunt, non sibi opponantur. Sic v.g. species numeri scilicet binarius, ternarius, &c. opponuntur sibi, si formaliter sumantur, materialiter tamen accepti, includunt se.

QVÆRES. An soli Conceptus formales, an objectivi etiam, vel utrique sint objectum materiale Logicæ.

Nomine Conceptus formalis in quantum hic de illo decidetur, venit operatio faciens & formans cognitum in cognoscente, seu produciens verbum mentis, possetque vocari Intellectio, & formalis representatio ut Quo. Nomine autem conceptus objectivi duo venire possunt, in primis ipsa representatio ut Quo, eaque intentionalis, ipsum verbum Mentis, & hoc, cujus representationem intentionalem, intendit conceptus formalis; sic sumptus conceptus objectivus, in sententia negante verbum mentis per distinctam actionem produci, idem est in re cum formali conceptu. Consequenter jam sic sumptus conceptus objectivus, cum sit ipsum verbum mentis, produciatur ab intellectu. Deinde nomine conceptus objectivi, venire potest ipsum objectum reale, & objectum ut ita dicam ipsius illius supra definiti objectivi conceptus. De conceptu objectivo; in hac secunda acceptione sumpto, agatur inferius, ubi tractabitur: an res sint objectum Logicæ. Comparando autem conceptum formalem cum objectivo in priori acceptione sumpto, videntur immediatius objectum esse formales conceptus, quia immediatius illius præscribitur modus operandi, immediatiusque in illos inducitur rectitudo Logicæ.

DIFFICULTAS II.

De Objecto formali Logicæ & de Objecto attributionis.

Non quæretur hic de objecto formali motivo, sed de objecto formali terminativo

materialis, & restrictivo ad rationem huius vel illius scientiæ.

Punctum Difficultatis I.

Premittuntur quedam de rectitudine Logicæ.

PRÆMITTO I. Quid sit rectitudo Logicæ ex modo nostro concipiendi. Rectitudo concipitur à nobis tanquam ratio formalis recti. Rectum verò in communi dupliciter accipitur. I. Participialiter, hoc est, derivatum à verbo Rego, ut dicitur: recta est hæc Provincia ab hoc Duce. II. Accipitur rectum pro eo, quod non est inflexum, curvum, flexuosum. Utraque hac acceptione possunt dici operationes rectæ, nam etiam operationes, quas direxerunt regulæ Logicæ, possunt vocari rectæ, sed & secundo modo possunt vocari rectæ, per negationem declinationis & abscessus ab eo, à quo debent non abscedere. Hoc ipsum, ut proportionaliter ad rectitudinem materiale explicetur, attendendum erit quid doceant Mathematici de linea recta.

LINEAM RECTAM APPELLANT MATHEMATICI EAM, quæ ex æquo sua interjacet puncta, quod idem est, ac dicere, quod æqualiter inter sua puncta extendatur, hoc est, in qua nullum punctum ab extremis sursum aut deorsum deflectit, & ita si assurgat aliquid sursum, non erit linea recta, quia neque erit æqualitas, cui æqualitati contrariatur excessus, quem importat sursum. Si etiam minuatur aliquid deorsum de cursu intersectorum lineæ, non erit linea recta, quia nec æqualis, cui æqualitati opponitur defectus. Eam rectitudinem ut imaginentur Mathematici fingunt indivisibile aliquod punctum fluere, ita ut nec in hanc nec in illam deflectat partem, sed æquabilem quandam motum ac incessum teneat. Dicuntque tunc describendam lineam, quæ perfectissimè recta foret, de qua etiam enuntiant, quod scilicet per lineam rectam à termino ad terminum brevissimum sit iter. Et hac rectitudine lineæ ut sic constituta, ea quæ cum hac linea concordabunt recta dicentur, quæ non concordabunt, flexuosa & non recta erunt.

APPLICANTUR HÆC ad præsens. Datur rectitudo objectiva operationum v. g. Definitionis, scilicet, quæ nec per excessum nec per defectum deflectit, attendit ad hanc rectitudinem præceptum Logicæ, præscribitque regulas excessus abjiciendo, & defectus subrogando, si enim ponatur genus supremum, erit excessus sursum, si non ponatur ultima differentia, erit defectus. Adeoque conficitur jam regula, cui quidquid circa definitionem conforme erit, rectum Logicæ in definiendo erit. Unde horum præceptorum rectitudo, est quasi fluxus æquabilis ad